

MINISTERUL EDUCAȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA

I.Î.S.P. UNIVERSITATEA “PERSPECTIVA-INT”

TEZĂ DE MASTER

**PROBLEMELE ȘI PERSPECTIVELE
SECURITĂȚII INTERNAȚIONALE LA
ETAPA CONTEMPORANĂ**

A realizat:

ȚURCANU VITALIE

Domeniul de studii Drept

Specialitatea Drept Internațional

Conducător științific

SLIPENSKI BORIS,

Doctor în drept

Chișinău 2012

CUPRINS

INTRODUCERE	3
CAPITOLUL I	ABORDĂRI TEORETICO-METODOLOGICE ÎN ANALIZA CONCEPTULUI DE SECURITATE INTERNAȚIONALĂ	
	1.1 Noul concept de securitate internațională.....	6
	1.2 Mediul internațional de securitate la începutul secolului XXI.....	15
	1.3 Mijloacele pasnice de solutionare a diferendelor internationale.....	24
CAPITOLUL II	ROLUL ȘI LOCUL ORGANIZAȚIILOR INTERNAȚIONALE ÎN SECURITATEA INTERNAȚIONALĂ	
	2.1 Acțiuni de intervenție ale NATO în vederea asigurării securității internaționale.....	31
	2.2 Rolul Consiliului de Securitate ONU în menținerea păcii și securității internaționale.....	37
	2.3 Strategia Europeana si Politica Europeana de Securitate si Aparare.....	46
CAPITOLUL III	SECURITATEA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA ÎN CONTEXTUL SISTEMULUI INTERNAȚIONAL DE SECURITATE	
	3.1 Aprobarea Concepției securității naționale a Republicii Moldova.....	57
	3.2 Relațiile Republicii Moldova cu Alianța Nord-Atlantică	69
	3.3 Consiliul Securității Naționale în procesul de luare a deciziilor.....	83
INCHEIERE	94
BIBLIOGRAFIE	96
ADNOTARE		
ANNOTATION		

INTRODUCERE

Începutul secolului al XXI-lea deschide un nou capitol în politica internațională, capitol în care securitatea și, implicit, reconfigurarea și consolidarea centrelor de putere, ocupă locul central în determinarea noii arhitecturi mondiale.

Actualitatea tezei constă în faptul că problema securității internaționale este una din cele mai dificile și complexe întrebări pe care și le pun mințile luminate lucide ale lumii privește măsura în care securitatea internațională este posibil a fi realizată în actualul context global.

Scopul lucrării înțelegerea profundă a problematicii securității internaționale care presupune abordarea unei multitudini de aspecte. În lucrarea dată ne vom referi la cele mai semnificative dintre ele: definirea conceptului de securitate, relația dintre securitatea națională și securitatea internațională, problemele tradiționale ale securității și ideile alternative care au apărut în ultimii ani ca efect al celor mai recente evoluții în planul relațiilor internaționale.

Majoritatea autorilor în domeniu consideră că securitatea este un concept contestat. Există un consens în ceea ce privește existența sentimentului de siguranță față de amenințări la adresa unor valori fundamentale (atât pentru indivizi, cât și pentru grupuri), dar și un dezacord major în privința cui ar trebui să i se acorde o atenție prioritară: securității individuale, naționale sau internaționale.

În *Capitolul I* al tezei vom analiza rolul și locul organizațiilor internaționale în securitatea internațională fiind una din problemele globale ale contemporaneității, de soluționarea cărei depinde supraviețuirea civilizației umane.

În *Capitolul II* vom aborda teoretia și metodologia în analiza conceptului de securitate internațională în punct de vedere al organizațiilor internaționale. NATO deține un rol esențial în întărirea securității euro-atlantice. După încheierea „războiului rece” rolul politic al Alianței Nord-Atlantice este în creștere, îndeosebi după adoptarea la summitul de la Washington, din 1999, a unui nou Concept Strategic al Alianței. Pe baza unei forțe de negociere sporită substanțial în ultimele decenii, NATO a lansat și a dezvoltat parteneriatul politico-militar, cooperarea și dialogul consolidat cu alte state partenere; a manifestat interes și receptivitate continuă, reafirmate recent în cadrul Summit-ului de la București, pentru primirea de noi membri. De asemenea, colaborarea cu alte organizații internaționale; angajamentul pentru prevenirea conflictelor și managementul crizelor, inclusiv prin operațiuni de sprijinire a păcii - toate acestea reflectă hotărârea Alianței Nord-Atlantice de a modela mediul internațional de securitate și de a întări pacea și stabilitatea în regiunea euro-atlantică și în afara acesteia. Organizația Națiunilor Unite (ONU) și-a adus o contribuție deosebită la menținerea securității și stabilității internaționale. Consiliul de Securitate al ONU are în continuare o responsabilitate globală primordială, recunoscută și invocată de alte organizații, în asigurarea păcii și securității internaționale, deținând și în viitor un rol important în edificarea securității și stabilității mondiale. Această misiune a fost confirmată, în mod simbolic, la începutul noului mileniu prin conferirea în anul 2001 a Premiului Nobel pentru Pace ONU și Secretarului General. Uniunea Europeană a adoptat decizii importante și a dat un nou impuls eforturilor sale de întărire a securității și dimensiunii de apărare prin intermediul Politicii Externe și de Securitate Comună (PESC) și a Politici Europene de Securitate și Apărare (PESA). Dezvoltarea unei Politici Externe și de Securitate Comune, începând

cu intrarea în vigoare a Tratatului de la Maastricht în 1993, include și definirea progresivă a unei politici comune de apărare. Prin stipulările din Tratatul de la Amsterdam (1997), Politica de Securitate Comună și de Apărare urmează să devină compatibilă cu mecanismele de asigurare a securității în cadrul NATO. În ultimii ani, odată cu adoptarea Tratatului de la Lisabona, Uniunea Europeană este tot mai mult preocupată de finalizarea propriilor reforme instituționale interne, precum și de construcția unei politici externe, de securitate și apărare proprii pe continentul european.

În *Capitolul III* „Securitatea națională a Republicii Moldova în contextul sistemului internațional de securitate” se va reflectă evaluarea generală a mediului de securitate pe plan național și internațional în care operează Republica Moldova și care definește scopul securității naționale, liniile directorii de bază pentru securitatea națională, valorile și principiile generale ce urmează a fi protejate de statul și de societatea moldovenească.

ÎNCHEIERE

Statele și națiunile care compun continentul european au participat sau au fost martore la aproape toate experiențele politice, economice, sociale, militare, istorice, religioase, ecologice cunoscute în lume.

Începutul mileniului va continua să fie dominat, la nivel global, de încercările la care va fi supus actualul sistem al ordinii mondiale, care prezintă tendința evidentă de a evolua către unul multipolar, de intensificarea competiției mondiale pentru controlul resurselor energetice și al căilor de acces către acestea, precum și de demersurile pentru identificarea soluțiilor de atenuare a efectelor negative ale globalizării economice.

Acest context va determina diversificarea mijloacelor și formelor de exercitare a relațiilor globale de putere, care nu vor exclude violența armată, re poziționarea principalelor teatre de manifestare a acestora și apariția de noi actori ai relațiilor de putere pe scena internațională.

La începutul secolului XXI, caracteristica generală a mediului de securitate european constă în diminuarea riscurilor convenționale și, ca urmare, eliminarea premiselor apariției unui conflict armat de amploare continentală sau regională. Concomitent se constată un fenomen de amplificare a riscurilor și amenințărilor neconvenționale care conduc, printre altele, la revigorarea alarmantă a naționalismului etnic și religios și la adâncirea decalajelor economice și sociale, cu efecte negative asupra securității.

În virtutea interdependenței statelor securitatea trebuie să fie una pentru toți și egală pentru toți: nu poate fi creată securitatea pentru unele state din contul altor state.

Tendința de globalizare a fenomenelor și proceselor, respectiv a soluțiilor de controlare a evoluției acestora, a determinat și în plan regional modalități corespunzătoare de abordare a problematicii securității. A fost creat, astfel, un cadru european instituționalizat, dat fiind caracterul de complementaritate al unor procese integraționaliste create de lărgirea NATO și UE, precum și de elaborarea unor noi strategii de securitate colectivă.

Securitatea are încă o rezonanță puternică în studiile de securitate contemporane, și va continua să aibă, atâta timp cât vor exista diviziuni la nivel internațional sub forma statelor națiune.

Putem concluziona că sfârșitul Războiului Rece și globalizarea au condus la o modificare a conceptului de securitate, astfel încât securitatea ajunge să aibă nu doar o singură dimensiune, cea militară, ci șase dimensiuni, toate la fel de importante și intercorelate. De asemenea rolul statului ca obiect de referință al securității este tot mai contestat, subliniindu-se necesitatea concentrării securității pe individ. Cu toate acestea, statul nu și-a pierdut în totalitate capacitatea de a asigura securitatea, doar că vorbim acum mai mult de securitatea individuală și internațională, decât de securitate națională.

În vederea formării sistemului internațional de securitate colectivă este Organizația Națiunilor Unite. Conform Cartei ONU, organizația trebuie să devină centrul coordonării acțiunilor tuturor națiunilor. Principalele mijloace prevăzute de Carta Națiunilor Unite pentru asigurarea securității colective sînt infăptuirea dezarmării, măsurile de reglementare pașnică a diferendelor internaționale iar, în caz de necesitate - adoptarea măsurilor de constrangere contra statelor ce se fac vinovate de încălcarea păcii și securității internaționale. Anume după adoptarea Cartei ONU, securitatea internațională tradițională a dobândit denumirea de „securitate tradițională”,

care reprezintă un anumit sistem de relații interstatale în scopul menținerii păcii și securității internaționale.

BIBLIOGRAFIE

Tratate, Monografii

1. Manualul N.A.T.O., Editura Nemira, București, 1997;
2. Andrei Popescu, Ion Jinga, „Organizații Europene și Euroatlantice”, Editura Lumina Lex, București, 2001;
3. Andrei Popescu, Alina Dinu, „Organizații Europene și Euroatlantice”, București, 2004;
4. Ion Jinga, Andrei Popescu, „Integrarea Europeană – Dicționar de termeni comunitari”, Editura Lumina Lex, București, 2000;
5. Dr. Spyridon G. Hantjissalatas, „N.A.T.O. între certitudini și dileme”, Editura Enciclopedică, 1998.
6. François de Rose, „Al treilea Război Mondial nu a avut loc. N.A.T.O. și PACEA”, Editura Nemira, 1998.
7. Pierre Lellouche, „Légitime défense vers une Europe eu sécurité au XXI-ème siècle”, Ed.Patrick Banon, 1996, Collection Opinions Publiques.
8. Grigore Geamănu, „Drept internațional public”, Ed. Didactică și pedagogică, București, 1983.
9. Charles Rousseau, „Droit International Publique”, 11-ème edition, Paris, 1987.
10. Javier Solana, „N.A.T.O. and European Security into XXI century”, Oxford University, Marea Britanie, 1998.
11. Javier Solana, „Partnership for Peace: A political view”, Bruxelles, 1997.

12. Grand Larousse encyclopedique, tome première, Paris, 1973.
13. Michael Rogalski, „L’OTAN dans l’après Guerre froide”, Paris, 1997.
14. Giovanni Jannuzzi, „Tacks of N.A.T.O. enlargement”, Roma, 1997.
15. Klaus Naumann, „L’Aliance à la veille du XXI-ème siècle”, Bruxelles, 1997.
16. Javier Solana, „La OTAN de la bienvenida a nuevos miembros”, Madrid, 1997.
17. James W. Marisson, „N.A.T.O. Expansion and Alternative Future Security Alignments”,
18. Național Defense University, Washington, 1996.
19. Pierre Gerbert, „Les Organizations Internationales”, P.U.F., Paris, 1979.
20. Jean de la Gueriviere, „Voyage au coeur de l’OTAN”, Ed. Seuil, 1996.
21. Claude Albert Colliard, „Institutions des relations internationales”, Ed. Dalloz, Ed. 7, 1978.
22. Alexandru Bolintineanu, Adrian Năstase, „Drept Internațional Contemporan”, București, 1995.
23. Simon Jeffrey, „N.A.T.O. Enlargement opinions and options”, Institute for National Strategic Studies, Washington, 1995.
24. Hans Dietrich Genscher, „The Alliance Lacks Political Tasks for the Armed Forces”, Bonn, 1995.
25. André Doumoulin, „L’UEO et la politique europeene de défense”, Problemes politiques et sociaux, Paris, 1995.

Reviste de specialitate

1. Gabriel Robin, „A quoi sert l’OTAN”, Politique étrangère, nr.1/1995.
2. Cristoph Bertram, „Quel avenir pour l’OTAN”, Politique étrangère, nr. 1/1995.
3. Geoffrey Lee Williams, „N.A.T.O. expansion.The big debate” , NATO Review.
4. David Lightburn „N.A.T.O. Security Coopertion. Activities Bosnia and Herzegovina” , N.A.T.O. Review nr. 2, 1998.
5. Marie-Hélène Labbe, „Les nouvelles dimensions de la sécurité ”, Politique étrangère, nr. 4/1999.
6. Javier Solana „Sommet de Washington, une Alliance résolué entre XXI-ème siècle ”, Revue de l’O.T.A.N. nr.1/1999.
7. N.A.T.O. Review, nr. 4/1995.
8. Javier Solana „N.A.T.O. and W.E.U.: Turning vision into reality”, N.A.T.O. Review nr.2/1998.
9. Ignàtio Ramonet „Nouvel ordre global ”, Le monde diplomatique, nr. 543, iunie 1999.
10. Javier Solana, „L’O.T.A.N.: le baptême du feu”, - Entretien par Pierre Haski, Politique Internationale, nr. 83, printemps, 1999.
11. Gabriel Kolko „Kosovo - succes militaire, defaute politique”, Le monde diplomatique, nr. 548, noiembrie 1999.
12. Karl Heinz Kamp – „L’OTAN après le Kosovo, ange de paix ou gendarme du monde?” – Politique étrangère IRFI, été 2/1999.
13. Paul-Marie de la Gorce – „L’Aliance Atlantique, cadre de l’hégémonie américaine”. Le monde diplomatique, nr. 451, avril 1999.

14. Naom Chamski – „L’OTAN, Maitre du monde” – Le monde diplomatique, nr. 542, mai 1999.

Legislație internă și internațională

1. Tratatul Atlanticului de Nord, Washington, aprilie, 1949.
2. Conceptul Strategic al Alianței, Roma 7 - 8 noiembrie 1991.
3. Le concept strategique de l’Alliance approuvé par les chefs d’Etat et de gouvernement participant à la reunion du Conseil de l’Atlantique Nord, Washington, 24 aprilie 1999.
4. Declarația șefilor de stat și guvern participanți la reuniunea Consiliului Atlanticului de Nord, Bruxelles, 10-11 ianuarie 1994.
5. Documentul cadru al Parteneriatului pentru Pace, Bruxelles, 10-11 ianuarie 1994.
6. Comunicatul Consiliului Atlanticului de Nord , Turnberry, Marea Britanie, iunie 1990.
7. Declarația de la Londra, iunie 1990.

ADNOTARE
la teza de master

**PROBLEMELE ȘI PERSPECTIVELE SECURITĂȚII INTERNAȚIONALE LA
ETAPA ACTUALĂ**

Începutul secolului al XXI-lea deschide un nou capitol în politica internațională, capitol în care securitatea și, implicit, reconfigurarea și consolidarea centrelor de putere, ocupă locul central în determinarea noii arhitecturi mondiale.

Actualitatea tezei constă în faptul că problema securității internaționale este una din cele mai dificile și complexe întrebări pe care și le pun mințile luminate lucide ale lumii privește măsura în care securitatea internațională este posibil a fi realizată în actualul context global.

Scopul lucrării înțelegerea profundă a problematicii securității internaționale care presupune abordarea unei multitudini de aspecte. În lucrarea dată ne vom referi la cele mai semnificative dintre ele: definirea conceptului de securitate, relația dintre securitatea națională și securitatea internațională, problemele tradiționale ale securității și ideile alternative care au apărut în ultimii ani ca efect al celor mai recente evoluții în planul relațiilor internaționale.

Majoritatea autorilor în domeniu consideră că securitatea este un concept contestat. Există un consens în ceea ce privește existența sentimentului de siguranță față de amenințări la adresa unor valori fundamentale (atât pentru indivizi, cât și pentru grupuri), dar și un dezacord major în privința cui ar trebui să i se acorde o atenție prioritară: securității individuale, naționale sau internaționale.

ANNOTATION

the master thesis

PROBLEMS AND PROSPECTS OF THE PRESENT INTERNATIONAL SECURITY

The beginning of the 21st century opens a new chapter in international politics, capital security and reconfiguration and strengthening centres of power, occupies the central place in the new world architecture.

The actuality of the thesis lies in the fact that the issue of international security is one of the most difficult and complex questions and they make the world's finite minds enlightened to the extent that international security is likely to be achieved in the current global context.

Deep understanding of the purpose of the work topics of international security approach that involves a host of issues. In the time we refer to the most significant of them: the definition of the concept of security, the relationship between national security and international security, matters of security and alternative ideas that have emerged in recent years as a result of the most recent developments in international relations.

Most of the authors in the field believes that security is a concept in question. There is no consensus regarding the existence of sense of security threats to fundamental values (both for individuals and for groups), but also a major disagreement over who should be given priority attention: security of the individual, national or international.